

ŽIVOTOPIS

Mgr. MICHAL BARTOŠ, Ph.D.

Osobní údaje:

Jméno: Michal Bartoš
Adresa: Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.
Skrbeňská 669/70, 783 35 Horka nad Moravou
Pracovní zařazení: ředitel
Datum narození: 25. 4. 1964
Místo narození: Olomouc

Kontakt:

Telefon: 585 152 005
Email: michbartos@seznam.cz
Skype: michal.slunakov
www: www.slunakov.cz

Pracovní zkušenosti:

1987 - 1989 Agrochemický podnik Litovel (podnikový ekolog)
1989 Výzkumný ústav rostlinné výroby Praha-Ruzyně (Olomouc)
1989 - 1993 Odbor životního prostředí Magistrátu města Olomouc (úředník)
1993 - 2007 Vedoucí oddělení ekologické výchovy OŽP MmOl
2007 Ředitel Centra ekologických aktivit města Olomouce Sluňákov

Vzdělání a kurzy:

1978 - 1982 Gymnázium Olomouc Hejčín (maturita)
1982 - 1987 Ochrana přírodního prostředí na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (státní závěrečná zkouška).
1992 Vztahy úřadů a veřejnosti - měsíční stáž v Dánsku.
1993 Střediska ekologické výchovy v Nizozemí - 14 denní pobyt.
1997 Absolvování doplňkového pedagogického vzdělání zakončené písemnou odbornou prací a zkouškou a získáním oprávnění k provádění pedagogické praxe.
1999 Environmentální vzdělávání dospělých, projekt ALPHA UNESCO (Egypt)
2001 - 2008 Doktorandské studium na FSS MU, Humanitní environmentalistika. V roce 2008 ukončeno diplomem (Ph.D.) za disertační práci „Proměny environmentální ideologie ve veřejném prostoru“.
2009 International visitor leadership program s podporou Velvyslanectví USA v ČR: Washington (D.C.), Little Rock (Arkansas), San Francisco (Kal. Sacramento), Lansing (Michigan) a Pitsburg (Pen). Zaměřeno na energetické úspory a environmentální vzdělávání.

Oblast studijního zájmu:

Environmentální filosofie, Environmentální etika, Environmentální hnutí a veřejný prostor, kulturní komponované krajiny, environmentální vzdělávání.

Schopnosti, znalosti a dovednosti:

Duchovní idea Projektů Sluňákov a autor záměru stavby nízkoenergetického domu jako sídla TIC CHKO Litovelské Pomoraví a pobytového centra environmentálního vzdělávání v Horce nad Moravou. V okolí domu realizováno vzdělávací biocentrum. Dům byl poctěn hlavní cenou Grand Prix architektů v roce 2007.

Idea a Interpretací plán Domu přírody Litovelského Pomoraví jako realizace komponované krajiny s uměleckými díly, které umocňují genius loci daných lokalit. Rajská zahrada Františka Skály, Lesní chrám a Kouzelný les Miloslava Fekara, Sluneční hora Miloše Šejna a Ohniště zlaté spirály Marcela Hubáčka. Dokončeno v roce 2014. Projekt získal Cenu města Olomouce za počin roku 2014.

Externí výuka na Přírodovědecké fakultě UP, katedra ekologie:

od roku 1997 "Příroda a ekologická etika ve veřejném prostoru".

Občasná výuka také na Pedagogické fakultě UP.

Hlavní organizátor a tvůrce scénářů festivalu Ekologické dny Olomouc – EDO

V roce 2015 festival slaví 25. výročí trvání. Jde o největší environmentální festival pro veřejnost v ČR s návštěvností okolo 20000 lidí.

Hlavní organizátor pravidelného cyklu Ekologických večerů pro veřejnost od roku 1993 dosud.

Autor knihy „O přírodě s láskou“

Eseje o vztahu lidí a přírody s doslovy Stanislava Komárka, Václava Bělohradského, Petra Pokorného a Zdeňka Kratochvíla. Vydala Univerzita Palackého v Olomouci 2011.

Editor a spoluautor čtyř sborníků textů s předními osobnostmi popularizujícími ekologii u veřejnosti:

- Vodní cesta Dunaj-Odra-Labe , historie, ekologie, krajina. S otcem Josefem Bartošem (historie D-O-L) a fotkami syna Martina Bartoše.

- Krajinou pochybností – sborník úvah z Ekologických dnů Olomouc 2005 a 2006.

Kniha byla oceněna druhým místem v oblasti vědecká literatura v soutěži Nejkrásnější kniha roku 2007 (grafika: Kultivar).

- Neobyčejnost přirozenosti. Dům – krajina – lidé – Sluňákov 1992-2012. Editorka Irena Hradecká. Kniha obsahuje DVD s dokumentárním filmem „Nejvyšší hora na Hané“ režiséra Víta Janečka. Kniha byla oceněna první cenou v oblasti vědecká literatura v soutěži Nejkrásnější kniha roku 2012 (grafika: Kultivar).

- Mozaika zamyšlení z polyfonické zahrady EDO. Sborník vybraných příspěvků z Ekologických dnů Olomouc 2013: Chvála polyfonie. Texty věnované životu a dílu českého biologa a filosofa Zdeňka Neubauera s textem přepisu jeho přednášky Ekologie člověka.

Autor komentáře k dokumentárnímu filmu „Litovelské Pomoraví“ režiséra Miroslava Součka (2014).

Komentář filmu ukazuje netradiční pojetí přírody lužní krajiny jako hry přírodních živlů v propojení s kulturními výtvoři lidí, kteří krajinu obývali a obývají.

Autor mnoha článků v knihách a médiích: například

Předmluva ke knize Mileny Valuškové „Třináct zastavení v Moravské krajině“. Text „Tady stával můj dům...“.

Předmluva k fotografickému projektu „Hledání duše krajiny“: text „Řekne se...“ (2010)

„Příroda jako křehké zrcadlo lidských osudů. Esej o naději pro beznadějně problematickou environmentální etiku“.

Listy - časopis pro politickou kulturu a dialog,

Životné prostredie - revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia,

Envigogika, Sedmá generace, Architekt, Communio - mezinárodní katolická revue,

Gymnasion - časopis pro zážitkovou pedagogiku, Střední Morava - vlastivědná revue,

Bedník, Salvo a další sborníky a časopisy.

Lektor veřejných přednášek a seminářů pro učitele a studenty UP, např. Živelná pohádka pro živelné děti, Písnička v ekologické výchově, Praktická ekologická výchova, Haló, je tam někdo? O smyslu vztahu lidí a přírody, Environmentální etika pro učitele.

Spoluautor Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Olomouckém kraji, společně s Jiřím Popelkou, koordinace, vypracování, získání a realizace mnoha grantů v oblasti EVVO pro veřejnost.

Čtyřikrát nominován na Cenu Josefa Vavrouška, jejímž smyslem je ocenit konkrétní činy pro zdravé životní prostředí a udržitelný rozvoj.: 2006, 2010, 2012, 2014.

Navržen do projektu Učíme se příběhy, ve kterém spolek „Nová kultura, z.s.“ hledal a mapoval pozitivní příklady aktivního občanství a vztahu k lokálnímu společenství na konkrétních příbězích konkrétních lidí z ČR, jejichž příběh se stal inspirací pro ostatní.

Zařazen do mapy sociálních inovátorů v ČR mezinárodní organizací Ashoka: mapování probíhalo od října 2014 do února 2015 metodou „sněhové koule“ a výsledkem byla mapa téměř dvou tisíc hybatelů, kteří přistupují jedinečně a novátorsky k řešení společenských problémů.

Sluňákov je držitel regionálních, státních i mezinárodních **ocenění** souvisejících s činností jeho pracovníků, například:

- hlavní cena Gran Prix architektů 2007 (nízkoenergetický dům, Projektíl architekti),
 - International Green Apple Award 2008,
 - nominace za ČR na Cenu Miese Van der Rohe 2007 (Projektíl architekti),
- Všechna uvedená i neuvedená ocenění patří zejména těm, kteří byli kolem, když jsem trousil své chaotické vize a oni je realizovali.

Autor a lektor environmentálních vzdělávacích a výchovných **programů** pro MŠ, ZŠ, SŠ.

Mateřský jazyk: Český.

Znalost jazyků: pasivně Angličtina a Ruština.

Odkazy k dokumentárním filmům, které se z různých úhlů pohledu týkají Sluňákova:

2006. Hledání ekologického myšlení. Režie Tomáš Škrdlant.

<https://www.youtube.com/watch?v=Do3LHIAwfml>

2009. Sluňákov - návrat k přírodě. Sluneční dům a ekologie bydlení na vesnici Režie J. Bařinka.

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097944695-nas-venkov/309294340020005-slnakov-navrat-k-prirode/video/>

2011. proStory: Otevřený dům. Režie V. Janeček.

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10319060206-prostory/311294340030013-otevreny-dum/video/>

2012. Nejvyšší hora na Hané. Režie Vít Janeček.
<https://www.youtube.com/watch?v=tchj8gj1VmQ>

2013. Učíme se příběhy. Režie Stanislav Adámek.
<https://www.youtube.com/watch?v=UOx04j8Upk>

2014. Litovelské Pomoraví. Režie Miroslav Souček.
<https://www.youtube.com/watch?v=tHE9qN9Ihs8>

Další údaje

Ženatý, otec dvou dětí.

Skeptik, usilovně se snažící kritickým myšlením nalézat náznaky optimismu.

Věřící v cosi nad lidmi, po svém, a tak, že k tomu nechce žádnou instituci.

Politicky vždy kriticky proti vládnoucí moci, protože těch, co jsou k ní nekritičtí, je vždy dost.

Přesvědčený, že příroda není uchopitelná žádnou politickou stranou, tedy ani jakoukoliv stranou zelenou.

Přesvědčen, že příroda byla před člověkem a bude i po něm.

Zájmy: příroda, umění a kultura, literatura, krajina, cykloturistika, tenis, hra na kytaru.

Od roku 1982 dosud člen environmentálních hnutí.

Aktualizace životopisu: květen 2015

AUTORSKÁ AUTOBIOGRAFIE (mírně upraveno z knihy O přírodě s láskou):

Čím déle jsem na světě, sílí ve mně přesvědčení, že mám k některým věcem a situacím intimní vztah, který je starší než já. Dospěl jsem k tomu, že už jsem dříve pobýval na světě minimálně ve dvou podobách. Jako řecká cikáda a arabská duna. V opačném pořadí, protože jsem byl hodný a mravný, vždy podle tehdy, v daném místě přijímaných pravidel. Nechci umřít, protože mám nehezká tušení, čím budu příště.

Ve svém pubertálním hledání party jsem jakoby náhodou našel environmentální hnutí. Na střední škole jsem potkal Lenku. Hnutí mi ve všelijak umírněné podobě vydrželo dodnes. K Lence přibýly dvě děti, Martin a Míša.

Až do svých dvaceti let jsem si myslel, že jsem vyrůstal ve šťastné a harmonické rodině. Tehdy jsem se dozvěděl, že v době mého narození se rodiče rozešli. O něco později se zase sešli, prý kvůli mně. Když jsem se s touto informací vyrovnal, měl jsem opět pocit, že jsem žil ve šťastné a harmonické rodině.

Dětství jsem, možná i díky rozvodu, prožil s tetami a babičkami v Rohli, ve vesnici sevřené mezi lesy, v krajině, které táta říkal líbezná. Tam jsem trávil mládí. Měl první kamarády a zamiloval se do Jitky „ze mlejna“. Když se o prázdninách hrál fotbal, hrál jsem za domácí proti přespolním, co byli na prázdninách. Jednou se přišla podívat Jitka a já vykouzil svůj nejlepší sportovní výkon. Dodnes nevím, jestli to Jitka zachytila.

Od místních cikánů jsem se naučil první akordy na kytaru. Pak jsme na „Zajíčkově“ hráli „Hlupák váhá“ od Katapultů a ozařovala nás světla reflektorů ze řvoucích mopedů. Když jsme ve stodole u Telarů skákali z výšky do sena, dopadl jsem na ježka. Na dvoře jsme mu potom na jeho bodliny napichovali jablka, protože to tak má u opravdových ježků být. Vyráželi jsme také na výpravy za třešněmi, hráškem, švestkami a lesními jahodami. Byly to daleké výpravy, protože všechno, co dozrálo v bližším sousedství vesnice, sklídila, ještě nedozrálé, početná rodina Šafářů. Na rozdíl od nás neměli chuť,

měli hlad. Hlídal jsem také krávy, dostával jsem za to eskymo za korunu. Nejoblíbenější kráva byla bezrohá, říkali jsme jí Velbloud. Ve stádu chodila poslední, aby ji ostatní družky neporanily trkáním. Jednou jsem ležel pod břichem Velblouda na zádech a Frantík Manetů mi dojil mléko přímo do pusy. ROHLE.

Studium ekologie bylo mou první vzpourou proti tátově autoritě. Chtěl, aby ze mě byl historik jako on. V počátcích rozvoje ekologie nás biologové na Palackého univerzitě v Olomouci učili biologii, statistikové statistiku, geografové geografii, chemikové chemii. Všichni s tím, že jsme ti ekologové, kteří ty jejich odbornosti vlastně až tak umět nemusejí, protože na ně nejsou echt specialisté.

Zvláště chemie byla pro mě téměř nezdolatelným úskalím. Zcela mimo jsem se ocital ve fyzikální chemii a opravdovou úlevou se pro mě stávaly okamžiky, kdy profesor Jiří Mollin přerušil svůj pro mě nesrozumitelný výklad. V této chvíli obsahového klidu předváděl nezapomenutelnou uměleckou sestavu, když neskutečně harmonickými pohyby stíral tabuli zaplněnou vzorci, které údajně prokazovaly to, že teplejší těleso chladnějším neohřeješ.

Když jsem absolvoval vysokou školu s prací zkoumající drobné zemní savce v areálu ZOO Svatý Kopeček a všiml jsem si, jak jsou scestné výsledky mých vlastních pozorování myši přejímány do jiného odborného textu, tušil jsem, že vědecký život mě nečeká.

Po vojenské službě jsem se stal ekologem v Agrochemickém podniku v Litovli, kde mě, z podstaty mé funkce, nikdo nadšeně nevítal. Tak jsem paradoxně skončil jako pomocník v „milované“ chemické laboratoři. Dával jsem se astmatickými záchvaty při vykládání pytlů s hnojivem a při mletí rostlinných vzorků. Nezměrným úsilím jsem se propracoval k měření obsahu chemických prvků v polních plodinách na polarografu.

Při svém krátkém pobytu na olomoucké pobočce Výzkumného ústavu rostlinné výroby Praha – Ruzyně jsem měl za úkol zkoumat negativní dopad imisí z přerovských továren na okolní výnosy z hanáckých polí. Na tento výzkum však nebyly peníze. Nešlo dojíždět na výzkumné plochy do nedalekých Prosenic, tak jsem místo toho jezdil na odborné konzultace do Prahy a Bratislavy.

Po společenských změnách v roce 1989 jsem nastoupil na nově utvořený odbor životního prostředí na Magistrátu města Olomouc. Nejprve jsem se zabýval téměř vším, když lidí přibýlo, tak jsem si všiml jen vodního hospodářství a nakonec mi bylo dopřáno, abych realizoval své představy, a zcela spokojený jsem skončil v oblasti environmentálního vzdělávání. To mi narostlo pod rukama tak, až muselo být odpojeno od úředních zvyklostí a byla založena obecně prospěšná společnost Sluňákov, centrum ekologických aktivit města Olomouce. Při tom proběhl více jak dvacetkrát festival Ekologické dny Olomouc, mnoho veřejných debat pro veřejnost (Ekologické večery) a v Horce nad Moravou vyrostl nízkoenergetický dům, kde Sluňákov sídlí. Po celou dobu jsem měl naprosto mimořádné štěstí na lidi, kteří mě obklopovali.

Doplnil jsem si pedagogické vzdělání v Olomouci. Zájem o společenské vědy mi pomohla dotlačit k doktorátu profesorka Hana Librová z Masarykovy univerzity v Brně. Nejzásadnější postavy pro prožívání mého života přišly vždy nečekaně a kupodivu v pravý čas. K tomu, abych mohl dělat, co mě baví na úřadě, mi svou velice neobvyklou mírou důvěry pomohli Jaroslav Kadula (vedoucí odboru životního prostředí) a Jan Večeř (tajemník).

Zdeněk Neubauer a Karel Kosík způsobili proměnu mého přemýšlení o světě. Na Zdeňka Neubauera jsem narazil v jakémsi sborníku o kyberkultuře. Z něj na mě koukala ne příliš přívětivá tvář (bylo to fotkou). Text za ní byl pro mě zcela nesrozumitelný. Obvykle nečteme to, co nás nebaví. Článek Zdeňka Neubauera byl však čímsi zvláštní. Záhadně mě přitahoval. Za jednotlivými větami jsem tušil široce otevřený svět. Autor mě

do něj lákal a já tehdy jeho nabídku přijal. A už jsem jej neopustil. Jednou Zdeněk u sebe doma popadl kočku, která právě měla epileptický záchvat, otočil ji tváří ke mně a dodnes se mi vybavují jeho slova: „Podívej se, jak vypadá vyhaslé myšlení“. Svět Zdeňka Neubauera je mi sice neustále bludištěm, které mě však udivuje, rád si do něj zalézám a opakovaně se v něm ztrácím. Již přečtené texty čtu opět a vždy jinak.

Přes Zdeňka Neubauera jsem se postupně setkával s úvahami jeho kolegů na Katedře filosofie a dějin přírodních věd Přírodovědecké fakulty Karlovy Univerzity v Praze. Texty Antona Markoše, Stanislava Komárka a zejména Zdeňka Kratochvíla mi umožnily vyznat se lépe ve vlastních úvahách o přírodě. Vedly mě po klikatých stezkách krajinou „myšlení přírody“.

Miloval jsem také atmosféru, která panovala při mých opakovaných setkáních s filosofem Karlem Kosíkem v Praze. Po vystoupení Nerudovkou jsem sestupoval po schodech do jeho bytu, z jehož oken byly vidět střechy staré Prahy. Byl jsem přitahován jeho úvahami a cítil jsem, že jemu jsem přinášel zájem a vůni vnějšího světa. V jeho bytě se čas zpomalil, všude knihy, myšlenky se vznášely ve vzduchu, starý psací stroj připraven něco z nich zaznamenat.

S pomocí Zdeňka Neubauera jsem nacházel vztah k přírodě, mnoho zajímavých myšlenek o sociálních vztazích jsem čerpal ze svých diskusí s Václavem Bělohradským. Jeho závěrečné HEJA, kterým téměř pravidelně končí naše internetové telefonní rozpravy, mi obohacuje život.

S těmito lidmi jsem se cítil svobodnější, bylo mi radostnější. Příroda pro mě přestala být „fungujícím ekosystémem“, tak, jak jsem se to učil na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Našel jsem její tajemství a kouzlo, které trvá.

Přestože jsem psal o přírodě s láskou, odpad třídím s mírou, vyplivl jsem žvýkačku z okna auta, letěl jsem na různá místa světa letadlem, jím maso, miluju mléko s čokoládou nebo naopak, občas, i když s nechutí, obleču kvádro a mám spoustu dalších „ekologií“ se přičítacími zlovykly. Někteří kamarádi říkávají, že ekolog nejsem. Nevím, jestli se mám kvůli tomu zlobit nebo se radovat. Navzdory všem řečem to však opakovaně o sobě tvrdím v nejrůznějších dotaznících. Lenka mi někdy říká, že uspořádá ekologický večer o mně. Toho se opravdu bojím.

Mám rád umění. Líbí se mi film „Ve stínu upíra“ od amerického režiséra E. Eliase Merhigeho, který se narodil ve stejném roce jako já. Kdyby tu banalitku točili mí oblíbenější režiséři, byl bych asi nadšený. Možná. Taky mám rád film „Zrzavá veverka“ Julia Medema. A uchvacuje mě dokument „Darwinova noční můra“ od Huberta Saupera. Nemohu pochopit, jak vůbec mohl vzniknout tak geniální záznam o vzájemném propojení devastace přírody a lidské přirozenosti, navíc kombinovaný s vysoce estetickou kamerou. Téměř rituálně se těším ze subverzivní povahy nejrozličnějších návratů stále stejného inspektora Colomba. HANEKE.

Líbí se mi hudba z alba „Krajina rovina“ od Jany Kirschner. Užívám si jeho hravosti, ve které je ukryta skutečná radost z tvorby. Vlastně se mi líbí i Jana Kirschner samotná, bez té hudby. Mám rád písňové texty (básně) Oldřicha Janoty. Bez nich by se mi Oldřich Janota pravděpodobně nelíbil. DEŽO URSÍNY.

Nikdy jsem nechtěl doma kočku, a už vůbec ne v posteli. Dnes, když mi do ní naše Šugr zaleze, tak se nehýbu a ani nedýchám, aby náhodou neodešla. Neměl jsem rád tvarůžky a dnes mi hodně chutnají. Vyhýbám se jedinému jídlu: sladké rýži. Nepiju pivo. Rád jezdím na kole. Miluju velmi dlouhé přejezdy krajinou. Někdy musím zavolat kamarádům, aby mi pomohli při návratu domů a dovezli mne vyčerpaného autem domů. Rád hraju na kytaru, zejména sobě. Po hudebních produkcích mezi přáteli většinou slyším, že ty písničky jsou ale v originále jinak. Rád si čtu. Všude. Když nečtu, poslouchám řeči svých oblíbenců z audiozáznamů.

Ostatní mé lásky jsou roztroušeny po knize O přírodě s láskou.

A ujíždím na pocitech, když sedím v kavárně a dovoluji si přemýšlet jen tak sám pro sebe. V klidu. Baví mě, když za okny chodí lidé, zvláště ženy. Když místo u okna není, stačí k radosti příjemná servírka. To vše čistě kvůli atmosféře, bez jakýchkoliv dalších kontextů. Snažil jsem se napsat i pár grantů na podporu mé kavárenské úchylky. Tvrdil jsem, že v kavárně budu pro životní prostředí méně nebezpečný. Nic.

Kniha „O přírodě s láskou“ je ozvěnou mých osobních životních prožitků, mé četby a úvah, které mají souvislost s mou prací v oblasti environmentálního vzdělávání. Je také reflexí mé disertační práce „Proměny environmentální ideologie ve veřejném prostoru“ na FSS Masarykovy univerzity v Brně (humanitní environmentalistika) a nemnoha textů, které byly uveřejněny například v mnou editovaných sbornících „Krajinou pochybností“ a „Vodní cesta D – O – L, historie, ekologie, krajina“, v dalších sbornících a také v časopisech jako: Listy, Životné prostredie, Architekt, Vodní cesty a plavba, Sedmá generace, Salvo, Communio – mezinárodní katolická revue, vlastivědná revue Střední Morava, Stavební listy, Bedrník, Envigogika, Universum, Ekologie a společnost.

Společně s biologem Jiřím Šafářem a redaktorkou Zorou Ježkovou jsme připravovali více jak dva roky pravidelný měsíční program věnovaný ochraně přírody v rámci Studia Kontakt Českého rozhlasu Olomouc.

Kniha O přírodě s láskou vyšla s přáním, aby poskytla netradiční pohled na přírodu studentům ekologie na Univerzitě Palackého v Olomouci v rámci předmětu „Příroda a ekologická etika ve veřejném prostoru“ a také všem možným čtenářům, se kterými sdílím svět.

PODĚKOVÁNÍ (O přírodě s láskou)

Děkuji Haně Librové za poskytnutou důvěru, starostlivý dohled a pomoc ve studiu humanitní environmentalistiky, za možnost být ve světech mně příjemných, za ohodnocení i těch názorů, které se mnou vnitřně nesdílí, přesto jim dala svobodu.

Děkuji také svým sudičkám Zdeňkovi Kratochvílovi, Petrovi Pokornému, Václavu Bělohradskému a Stanislavu Komárkovi za to, že nesoudili, neodsuzovali, avšak kriticky a každý jinak připomínkovali můj text a nakonec byli ochotni doslovit mnou nevyslovené.

Za inspiraci pak i všem dalším hostům Ekologických dnů Olomouc a Ekologických večerů, jejichž názory mě v mnohém inspirovaly a navedly mě na mnohé z citované literatury. Zejména Zdeňkovi Neubauerovi, jehož texty mě neustále svádí a které jsem přestal číst, abych nepropadl příliš jeho autoritě a nepropadal nadměrnému plagiátorství. Po téměř deseti letech zákazů četby jeho knih se nyní těším na opakované počtení. Za kamarádství, dlouhé diskuse a podporu Tomáši Daňkovi, jehož alternativní text se měl původně proplést s mým. Sejit se ze dvou stran uprostřed knihy. Možná k něčemu podobnému ještě někdy bude příležitost.

Aleši Máchalovi za naslouchání, jemné korekce významů, zejména u kapitoly věnované environmentálnímu vzdělávání, také za fotografie Bohuslava Reynka. Za takovou míru přátelství, kterou neumím jí odpovídajícím způsobem opětovat.

Totéž platí i u Lubora Kysučana. On navíc zkoumavým zrakem filologa vše velmi pozorně přečetl a opravil, dokonce i předsokratiky uvedl tak, jak mají být, takže mě i jejich znalec Zdeněk Kratochvíl mohl pochválit za to, jak málo je komolím. Sylvě Fischerové za upřímné odmítnutí a předání textu Ester Fischerové. Ta pravopisně, stylisticky a literárně poopravila mnohé a pomohla knize na svět v časové tísní před vydáním.

Bohuslavu Binkovi za velice pečlivé připomínky, které mi pomohly částečně pročistit můj chaotický text, o kterém Václav Bělohradský podotkl, že je během za mnoha zajíci současně.

Za rady, připomínky a inspiraci děkuji Janě Delafontaine, Julce Sokolovičové, Janě Dlouhé, Martinovi Škabrahovi.

Nesamozřejmě pak jsem vděčný své Lence, Martinovi a Míše, bez jejichž lásky by tento „noční“ text nevznikl.

Lidem na Sluňákově, kteří mi umožňují svou tvořivostí vyšetřit čas i na věci, na které bych bez jejich samostatnosti neměl čas. Třeba napsat knihu, i v tom případě kdyby byla psaná bez lásky.

V Malém princí následuje po popisu prvních pokusů nakreslit hroznýše zažívajícího slona text: „Když jsem mezi nimi potkal někoho, kdo se mi zdál trochu bystrý, ověřil jsem si na něm svou zkušenost s kresbou číslo 1, kterou mám stále schovanou. Chtěl jsem vědět, je-li opravdu chápavý. Ale vždycky mi odpověděl: „To je klobouk.“ Nepovídal jsem mu tedy ani o hroznýších, ani o pralesích, ani o hvězdách. Přizpůsobil jsem se mu. Mluvil jsem s ním o bridži, golfu, politice a o kravatách. A dospělý byl velice spokojen, že poznal tak rozumného člověka.“

Pokud někomu není srozumitelný můj text, může se snažit jej uchopit s pomocí obrázků Zuzany Brychtové Horecké. Pokud ani potom nenajde jeho smysl, nic se neděje, můžeme se bavit o bridži, golfu, politice a kravatách.

SLUŇÁKOVSKÉ SNĚNÍ (O přírodě s láskou)

Co je Sluňákov? Snadnější je říct, čím není. Není zelený, protože příroda je barevná. Není politickou stranou, protože straní všem, co obývají přírodu s vědomím její ustavující životadárné role. Není ani hnutím, protože nechce ničím za každou cenu hýbat, nechce přesvědčovat, raději chce křehce vnímat a opatrně nabízet. Nabízet pojetí přírody jako celku, který všechny tvory obdarovává svou existencí utkanou spleťnými a proměnlivými vztahy. Právě v tomto smyslu příroda nakonec poskytuje všem lidem opravdu vše, to čím jsou a co mají.

Sluňákov chce živě trvat. Proč? Aby byl obecně prospěšnou společností. To znamená tedy doslovně: být proto, aby byl své obci prospěšný. Prospěšný upozorňováním na to, že všechna naše síla i slabost, radost a stesk, všechny naše stavby, vynálezy a činnosti vycházejí z možností, které nám poskytuje příroda.

Jsem velice rád, že chodím do práce, kde nepočítám čas do konce pracovní doby, která má pro mě smysl a kde jsem obklopený bezvadnými lidmi. Díky jim všem.

Přijměte pozvání k nám, k přátelským setkáním, ke společné poradě o našem světě, k radostnému pobytu v přírodě a s přírodou.

<http://www.slunakov.cz/>

Publikační činnost - články :

1. Kapitoly v monografiích nebo editovaných sbornících

Bartoš, Michal. Ekologie v propasti víru pochybností mezi sadismem a masochismem. In: *Krajinou pochybností. Sborník úvah z Ekologických dnů Olomouc 2005 a 2006.* Editor: Michal Bartoš. Nymburk - Olomouc, O.P.S. 2007, s.91-105. ISBN 978-80-903654-4-5.

Bartoš, Michal. Škola a příroda, bezdomoví. Pochybnosti nad porozuměním přírodě. In: *Krajinou pochybností. Sborník úvah z Ekologických dnů Olomouc 2005 a 2006.* Editor: Michal Bartoš. Nymburk - Olomouc, O.P.S.

Bartoš, Michal. Trvale udržitelný život v životě Bohuslava Rynka (Rynek jako mýtus). In: *Krajinou pochybností. Sborník úvah z Ekologických dnů Olomouc 2005 a 2006.* Editor: Michal Bartoš. Nymburk - Olomouc, O.P.S. 2007, s.177-183. ISBN 978-80-903654-4-5.

Také: *Communio – mezinárodní katolická revue*, 7. ročník, číslo 1-2, Také In: Johannesburg + 1. Směřování k udržitelnému rozvoji. Sborník z konference. Editor: Pavel Nováček. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003, s.55-57. ISBN 80-244-0736-1. **Bartoš, Michal.**

K environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě. In: *Environmentální výchova 5. díl.* Editor: Dora Assenza, Gaudenz Assenza. Olomouc, A & M Publishing 2007, s.6-53. ISBN 978-80-903654-4-5.

Bartoš, Michal. *Zahrada zahradovitá.* In: Burešová, Květoslava a kolektiv. *Učíme se v zahradě* (manuál k problematice školních zahrad). Kněžice, Chaloupky, o.p.s. školské zařízení pro zájmové a další vzdělávání, 2007.

Bartoš, Michal. Škola a příroda, bezdomoví. Pochybnosti nad porozuměním přírodě. In: *Environmentální výchova 5. díl.* Editor: Dora Assenza, Gaudenz Assenza. Olomouc, A & M Publishing 2007, s.6-53. ISBN 978-80-903654-4-5.

Bartoš, Michal a Popelka, Jiří. *Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Olomouckého kraje.* Olomouc: Olomoucký kraj, odbor životního prostředí a zemědělství 2004, s.61 a přílohy. ISBN neuváděno.

Bartoš, Michal. Environmental Adult Education in the Czech Republic. In : *Ecological Education in Everyday Life. ALPHA 2000.* Editet by Jean-Paul Hautecouer. UNESCO Institute for Education, University of Toronto Press, Canada 2002, s. 122-136. ISBN 0-8020-3668-6 (cloth), ISBN 0-8020-8496-6 (paper).

Také: Éducation environnementale en République Tchèque (Environmentální vzdělávání dospělých v ČR v období velkých společenských změn). In : *Éducation écologique dans la vie quotidienne.* ALPHA 2000, Quebec (Canada), Ministère de l'Éducation Québec, Institut de l'UNESCO pour l'éducation 2000, s. 159 – 176.

Bartoš, Michal. *Sluňákov – středisko ekologické výchovy odboru životního prostředí Magistrátu města Olomouce, sdružení pro ekologickou výchovu.* Výroční zpráva 2000. Olomouc, SEV Sluňákov OŽP MMO a sdružení Sluňákov 2001, 60 s. s obr. přílohami.

Bartoš, Michal. *Les Doubrava.* Vlastivědné zajímavosti, č. 235, Šumperk 1991, 4 s.

2. Odborné statě v recenzovaných časopisech

Bartoš, Michal. Zahrada proti parku mezi divočinou a obcí. *Listy – časopis pro politickou kulturu a dialog*, ročník XXXIII, číslo 3, červenec 2003, s. 24-30. ISSN 1210-1222.

Bartoš, Michal. Je smrt ekologické téma? Dojít ke stadionu a zpět. *Životné prostredie – revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia*, ročník XXXVI, číslo 5, 2002, s. 277-279. ISSN 0044-4863.

Bartoš, Michal. Za komínem. O nadějích pro trvale udržitelný život. *Životné prostredie – revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia*, ročník XXXV, číslo 6, 2001, s. 323-326. ISSN 0044-4863.

Bartoš, Michal. Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví. *Severní Morava*, sv. 62, 1991, s. 71-72.

3. Jiné odborné články

Bartoš, Michal. *Morální loď nad oceánem přirozenosti. O etice jako hledání vztahu Polis a Fysis.* *Envigogika*, 2007, č. 1, Dostupný z WWW: <<http://envigogika.cuni.cz/view.php?cislocclanku=2007040001>>. ISSN 1802-3061.

Bartoš, Michal, Bartůněk, Dušan. Příroda jako fenomén nebo samozřejmá skutečnost? *Gymnasion - časopis pro zážitkovou pedagogiku*, číslo 8, Prázdninová škola Lipnice, Praha 2007, s. 64-66. ISSN 1214-603X.

Bartoš, Michal. Dialog kanálu s krajinou. In: *Vodní cesta D-O-L. Historie, ekologie, krajina.* Sborník. Editor: Michal Bartoš. Vydavatelství Univerzity Palackého, Olomouc 2004, s. 42-46. ISBN 80-244-0890-2.

Také In: *Vodní cesty a plavba - Časopis pro ekologické, ekonomické a technické aspekty vodní dopravy a vodních cest v ČR, Evropě a na jiných kontinentech.* Číslo 4, 2002.

Bartoš, Michal. O samozřejmosti ekologických hnutí v nesamozřejmém světě. *Sedmá generace*, ročník 9., číslo 1, leden 2000, s. 18 – 19.

Bartoš, Michal. Velmi nejistý převoz. In: *Sborník příspěvků ze semináře pro pracovníky v oblasti ekologické výchovy referátů ŽP OkÚ, správ Národního parku a CHKO brněnské oblasti*, Brno, MŽP ČR a Lipka – DEV Brno 1998, s.10.

Bartoš, Michal. Litovelské Pomoraví. In : *33 olomouckých nej*, Olomouc, Danal 1996, kapitola 26, 5 s. (nestránkováno).

Bartoš, Michal. Třesínský práh – střet zájmů. *Salvo 1991*, číslo 9, s. 21 – 24.

4. Editování sborníků

Bartoš, Michal (editor). *Krajinou pochybností. Sborník úvah z Ekologických dnů Olomouc 2005 a 2006.* Nymburk - Olomouc, O.P.S. 2007, s.308. ISBN 978-80-903654-4-5.

(3 příspěvky a úvod editora a V. Bělohradský, B. Binka, V. Cílek, J. Fiala, I. M. Havel, B. Horyna, J. Keller, S. Komárek, Z. Kratochvíl, A. Markoš, J. Sádlo, D. Storch, M. Šejn, I.O. Štampach, J. Zemánek, J. Zrzavý a další).

Bartoš, Michal (editor). *Vodní cesta D-O-L. Historie, ekologie, krajina.* Sborník. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého 2004, s. 98, vydání první. ISBN 80-244-0890-2.

5. Recenze a zprávy

Bartoš, Michal. Šafář J. a kol.: Olomoucko. Recenze. *Střední Morava – vlastivědná revue*, číslo 17, Memoria Olomouc 2003, s.148-151. ISSN 1211-7889, ISBN: 80-85807-88-2.

Bartoš, Michal. Svobodu tvůrčí imaginaci architekta, já proti žábám nic nemám. *Ekologické dny Olomouc 2001. Architekt*, číslo 8, srpen 2001, s.

Bartoš, Michal. Všechny cesty nevedou do Říma, člověk může zabloudit v pustém lese. Recenze filmu Ivana Vojnára. *Poslední generace*, ročník 6., číslo 9, září 1997, s. 26.

6. Vystoupení na konferencích a odborných seminářích

- Příroda a ekologická etika ve veřejném prostoru (Mimoškolní ekologická výchova), Vždy

podzimní semestr, externí výuka pro studenty katedry ekologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. (<http://ekologie.upol.cz/osostra.php?jmeno=bartosm>). Od roku 1997 dosud.

- Ekologická etika pro učitele (vlastní seminář, 4h, Chaloupky, 17.8.2006, pro Lipku, 40 lidí).
- Ekologická etika pro učitele (vlastní seminář, 4h, Rýchorská bouda, 12.1.2007, pro Sever, 34 lidí).
- Ekologické myšlení pro učitele (vlastní seminář, 3 dny, Horka nad Moravou, 4-6.4.2007, 32 lidí).
- Problémy s ekologickou etikou, ekologická etika jako poznávání vlastní přirozenosti (přednáška v rámci konference s mezinárodní účastí „Udržitelný rozvoj - nové trendy a výzvy“, příspěvek, 20 min., Horka nad Moravou, 17.-20.4.2007, 24 lidí).
- Ekologické myšlení pro ekology (vlastní seminář, 3 dny, Horka nad Moravou, 25-27.4.2007, 41 lidí).
- Přírodní živly a hudba v ekologické výchově (vlastní seminář, 4h, Školské zařízení pro další vzdělávání Královéhradeckého kraje v Rychnově nad Kněžnou, 21.5.2007, 17 lidí).
- Přírodní filosofie v praxi učitelů zabývajících se environmentálním vzděláváním. (vlastní seminář 3h, pro kurz Severu, Horka nad Moravou, 28.3.2008, 29 lidí)
- Útěk do divočiny: otázka pravých ekologicko- etických hodnot nebo věčný svit chorobou poskvněné mysli? (Přednáška pro Psychosociální centrum Přerov, Přerov, 8.10.2008, 29 lidí)

Vlastní semináře věnované uvedeným tématům.

7. Přednášky pro veřejnost a popularizující články

Bartoš Michal. Sluňákov - unikátní nízkoenergetický dům - vstupní brána do Litovelského Pomoraví. *Stavební listy 2007*, číslo 2, ročník XIII. ISSN 0862-8238.

Bartoš Michal. Šestnáct let s Ekologickými dny Olomouc. *Universum, Revue České křesťanské akademie 2006*, číslo III. ISSN 0862-8238

Bartoš Michal. Unikátní nízkoenergetický dům vstupní bránou do Litovelského Pomoraví. *Bedrník*, časopis pro ekogramotnost 2006, číslo 2, ročník 4, s. 4-5, ISSN 1801-1381.

Bartoš Michal. Multifunkční ekologický dům, šestnáct let od úmyslu k realizaci. *Ekologie a společnost 2006*, číslo 2, ročník XVIII, s.5-6. ISSN 1210-4728.

Bartoš, Michal. Úředníci jsou bezmocní. Rozhovor. *Poslední generace*, ročník 5, číslo 4, duben 1996, s. 21 – 22.

Bartoš, Michal. *Od bludného Holand'ana k břehům ekologické výchovy.* Seriál šesti příspěvků, Hanácké noviny, září 1993.

Pro veřejnost:

- Od roku 1990 každý rok příprava programu a realizace festivalu **Ekologické dny Olomouc (EDO)**, hlavní organizátor 3 týdny trvajících festivalu besed, exkurzí, výstav, kulturních a společenských akcí pro téměř 20000 lidí. Moderování řady besed, někdy s vlastními vstupy.
- Od roku 1994 příprava a realizace pravidelného cyklu programů **“Ekologické večery”**. Zhruba 8-12 veřejných besed každý rok.
- Přednáška „Projekt Sluňákov, historie, realizace, vývoj“ pro účastníky veletrhu výukových programů, Svatý Jan pod Skalou 7.9.2006, 15 lidí.
- Přednáška Zahradu Bílé velryby v MŠ agnátů Hermanna jako příklad komunitního projektu zaměřeného na stavbu dětského hřiště. Pro účastníky toulavého autobusu Lipka. Olomouc 22.9.2006, 36 lidí.
- Beseda „Ekologická výchova v Olomouckém kraji“ pro studenty gymnázia Šternberk, 10.10.2006.

35 studentů.

- Den otevřených dveří v nízkoenergetickém domu Sluňákov s přednáškou Obnovitelné zdroje energie a jejich využití v nízkoenergetickém domě Sluňákov v rámci Týdne duševního zdraví, Horka 11.10.2006. 97 lidí.
- Přednáška Ekologické vzdělávání a její podpora olomouckou samosprávou (projekt nízkoenergetického domu), pro MŽP, Toulcův dvůr Praha 26.10.2006. 32 lidí.
- Ekologická výchova, ekologické stavění a úspory energie, cyklus jedenácti 3 hodinových vlastních seminářů pro úředníky: březen 13,15,16,20,27,30, duben 16 (komise ŽP MmOI), květen 10 (ředitelé škol OK) a 25 (úřady mikroregionu Prostějov a OŽP Prostějov), červen 4 (platforma Veenendaal). Celkem 290 lidí.
- Přednáška „Vzdělávací biocentrum Sluňákov“ pro Klub seniorů Čechy pod Kosířem: Horka 13.4. 2007, 37 lidí.
- Přednáška „Architektura versus nízkoenergetické stavění“ pro Ostravskou univerzitu. Horka 7.6.2007, 19 lidí.
- Řada dalších přednášek a aktivit pro veřejnost a příspěvků v místním tisku.
- Studio Kontakt, Český rozhlas Olomouc, cyklus měsíčních programů o ekologické problematice pro veřejnost společně s Jiřím Šafářem. Říjen 2008 až dosud 2009.

Aktualizace: duben 2009